

КРАЯЗНАЎЧАЕ ЖЫЦЦЁ

Тамара Вяршыцкая (Наваградка).

НАВАГРАДСКІ "ПРАМЕНЬ"

У 1997 г. у Наваградку паўстала недзяржаўнае культурна-асветніцкае аб'яднанне аматараў ведаў "Прамень".

За 180 гадоў да гэтага, у 1817 г. маладыя ўраджэнцы Наваградчыны Тамаш Зан, Ян Чачот, Адам Міцкевіч, Ігнат Дамейка, поўныя надзей і жадання змяніць жыццё да лепшага, стварылі сярод студэнтаў Віленскага універсітэта Таварыства філаматаў (аматараў ведаў) "Прамяністыя". Шлях да паляпшэння жыцця бачыўся ім праз пашырэнне асветы.

У Наваградку заўсёды былі і ёсць энтузіясты, для якіх вывучэнне і папулярызацыя гісторыі і культурных здабыткаў свайго краю з'яўляецца справай жыцця. "Прамень" у першую чаргу імкнецца пашыраць сярод дзяцей і моладзі веды пра Наваградчыну, выхоўваць павагу да свайго краю, свайго народа і да самых сябе. У гэтай справе вельмі важна аб'яднаць аднадумцаў і стварыць магчымасці для рэалізацыі незапатрабаваных грамадствам талентаў, каб спрабаваць ажыццявіць ідэі і праекты, якія не пад сілу аднаму чалавеку.

Аб'яднанне "Прамень" разглядае Наваградка як культурны і духоўны цэнтр усяго рэгіёна, што абумоўлена яго папярэдняй гісторыяй. Былі ў ёй моманты высокіх узлётаў. Тут пачыналася гісторыя Вялікага Княства Літоўскага. Адсюль кіравалі рэлігійным жыццём усёй краіны. А калі наступалі перыяды заняпаду на першы план выходзілі інтэлігенты, якія мелі належныя веды і зычліва ставіліся да народу. Гэтыя пастулаты "Прамень" і паклаў у аснову свайго існавання.

Праекты, распрацаваныя "прамяністымі" канца 20 ст., прадугледжваюць стварэнне ў Наваградку школы мастацтваў, выданне часопіса "Зямля Наваградская" (на

польскай і беларускай мовах), падрыхтоўку сумесна з музеем выставы "Шляхецкія сядзібы Наваградчыны ў 19 ст.", выданне кнігі ўспамінаў былога наваградца сп. Дж.Кагана "Як мы перажылі халакост з рускімі яўрэйскімі партызанамі" ў перакладзе на беларускую мову. Праекты накіраваны на стварэнне новых магчымасцей для творчага развіцця асобы, на даследаванне малавядомых, але важных і вызначальных гістарычных з'яў і падзей, на ліквідацыю "белых плямаў" у нашым веданні мінулага.

"Прамень" і Наваградскі гісторыка-краязнаўчы музей распрацавалі сумесны праект, прысвечаны 200-годдзю з дня нараджэння Адама Міцкевіча. Мы імкнемся даследаваць і паказаць (з дапамогай выставы) асяроддзе, якое спрыяла станаўленню выдатных дзеячаў літаратуры 19 ст. - Адама Міцкевіча, Яна Чачота, Уладзіслава Сыракомлі, Вінцэса Каратынскага і інш. Выстава прадугледжвае знаёмства з сядзібнай архітэктурай 19 ст., удзельнікамі ваенных, палітычных і грамадскіх падзей, а таксама дзеячамі мастацтва, навукі і літаратуры.

На самым пачатку свайго існавання аб'яднанне "Прамень" ініцыявала стварэнне дзіцячага клуба "Зялёная карова". Яго дзейнасць накіравана на пошук і падтрымку таленавітых дзяцей і падлеткаў, развіццё і выхаванне іх асобы. Клуб займаецца вывучэннем гісторыі, культуры, побыту, народных рамёстваў, цікавіцца праблемамі экалогіі. Двухтыднёвы экалагічны летнік на Свіцязі, арганізаваны старэйшай групай клуба "ЗК" у жніўні 1997 г., пазнаёміў яго ўдзельнікаў з флорай і фаўнай возера, з уплывам розных аспектаў дзейнасці чалавека на біяцэноз мясцовага заказніка. У гэтым годзе плануецца правядзенне семінара па правілах і метадах экалагічнага даследавання, арганізацыя яшчэ аднаго летніка, падчас якога будзе складзена экалагічная карта заказніка, ідэнтыфікаваны прадстаўнікі флоры і фаўны, праведзена вечарына "Легенды і паданні Свіцязі". Матэрыялы даследаванняў будуць прадстаўлены грамадскасці. Адначасова малодшая група клуба займаецца пошукам слядоў слаўтай бібліятэкі Храптовічаў са Шчорсаў. Праект уключае збор інфармацыі па гісторыі вёскі Шчорсы і складанне генеалагічнага дрэва роду Храптовічаў, пошук кніг з бібліятэкі сярод мясцовага насельніцтва.

Краязнаўства

На сённяшні дзень Асацыяцыя недзяржаўных арганізацый г. Наваградка выдае газету "Самі аб сабе". Яе наклад - 299 паасобнікаў. Наша газета - гэта спроба намаляваць праўдзівы партрэт сучаснага наваградца, спроба зазірнуць у глыбіню нашых душ.

* * *

КАМУНІКАТ.ORG